

il. Barbatus. vbi Doctores ff. de offic. p. et. cap. nonne 8. quest. 4. cap. ad probandum. & ibi Abb. numer. 3. & numer. 14. in fin. & seq. Felin. num. 3. & 6. de re iudic. Innocent. in cap. veritatis numer. 1. ibi, quod intelligendum videtur.) & ibi Bellamer. numer. 22. Abb. num. 42. & ceteri Doctores de dolo & contum. Couarr. in cap. alma mater part. 1. §. 7. sub numer. 9. versiculo ideo, de sentent. excommu. in 6. Lap. allegatio. 89. num. 11. versiculo propterea, & num. 12. & ibi Mandof. de commun. in ver. excommunicatus. Felin. in cap. Rodolphus, numer. 39. de rescript. & fuit in terminis dictum in causa Iacen. Archidiaconatus vigesimatertia Iulij, anno millesimo sexcentesimo primo, coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, & hanc responsonem sequuta est Rota in hac causa in dict. decisio. 1. Iulij, anno millesimo sexcentesimo vndecimo, coram illustissimo Lanceloto, quæ etiam hodie placuit Dominis.

Non obstat quod excommunicatio inflata per Bullam in Cena Domini ob dictos recursus sit notoria, quia bene respondetur in d. decisione Iacen. sufficere quod recursus non sint notorii propter quos excommunicatio imponitur, cap. cum secundum, de hæretic. libr. 6. &c. (& sequitur dicta decisio & facit.)

Contra personam verò Bernardini, patiter excipiebatur eum fuisse excommunicatum propter recursum ad iudices laicos, & propter declaratoriam Rotæ in alia causa contra eum latam, quoad recursus non videbantur satis probati ad effectum, de quo agitur, qui est vt Bernardinus reddatur inhabilis ad beneficium consequendum, quo casu plena requiritur probatio, & non sufficit præsumptiua, vt fuit dictum in d. Tuden. benefic. coram Penia. effortur enim assertio aduersarij Bernardini, quod sibi fuerunt sublata acta suæ Bullæ ad instantiam Bernardini, quæ Bernardino non videtur potuisse præiudicare l. scia mancipia emit. ff. ad velletian. necnon prouisio iudicum laicorum, quæ apparet facta ad instantiam procuratoris Fiscalis audientie Episcopalis, nec constat de mandato vel ratificatione Bernardini, & quatenus etiam ipse haberet aliquod interesse; tamen, vltra quod in hac causa non admittitur ista probatio præsumptiua, vt dictum est, nec etiam operatur contra aliquem, quando constat plures habuisse interesse, vt fuit dictum in Callaguritana fructuum 19. Martij, anno millesimo sexcentesimo octauo, coram bo. mem. Scoto.

Nec obstat quod à Bernardino fuerit petita absolutio, quæ videtur supponere ex-

communicationem, quia potuit peti ad cautelam Rot. decisione 11. de sententia excommunication. in antiquis. Cardinal. in cap. pendimus sub num. 29. vers. quæro an ad probandum, de sentent. excommunicat.

Alia etiam est Rotæ decisio in vna Abbatia de Salas Mercurij vigesimo Nouembris, anno millesimo sexcentesimo decimotertio, coram Vualdo, & est Farinacij 529. numero 4. folio 87. prima part. tomo secundo, in hæc.

Et facit ad motiuum supradictum simile de supplicationibus factis iudici laico pro habendo brachio seculari aduersus iudicem Ecclesiasticum, quæ præsumitur porrecta ab eo cuius interest, vt sæpe dictum in Rota; & signanter in causa Tuden. beneficij octauo Iunij anno millesimo sexcentesimo septimo, coram Reuerendissimo Domino meo Damasceno, & tamen hæc præsumptio tendit ad supplicantem efficiendum pœna excommunicationis, vnde multo magis videtur intrare dicta præsumptio, quod supplicatio fuerit porrecta in hoc casu ab eo cuius intererat, ex quo tractatur de eius lucro.

Idem Farinac. in eodem tomo secundo, prima part. decisione 602. folio 179. in vna Placentina benefic. Mercurij 21. 1614. in hæc.

Impugnabatur decisio in hac causa coram me facta die vigesimaseptima Nouembris præteriti duobus potissimum fundamentis; Primum erat, quod videbantur insufficienter probati recursus Episcopi Placen. ad iudices laicos ex mandato speciali ad recurrendum acceptatione, & ratificatione ipsius, & proinde tanquam excommunicatus non videbatur capax alternatiuæ, cuius vigore contulit beneficium, de quo agitur, nam alternatiua quam acceptauerat de tempore feli. record. Clementis VIII. expirauerat per obitum Papæ de anno millesimo sexcentesimo quinto, & tempore alternatiuæ concessæ per sanctissimum D. N. quam Episcopus acceptauit de anno millesimo sexcentesimo sexto, iam erat excommunicatus propter dictos recursus habitos de anno millesimo sexcentesimo tertio, & aliàs certum est excommunicatum esse incapacem cuiuscumque gratiæ, & rescripti. cap. 1. de rescript. in 6. Butr. in cap. ad probandum, n. 11. versiculo 29. casus. Calder. consilio 12. de reg. Roman. consilio 506. num. 12.

Secundo dicebatur ex textibus nouiter examinatis probatum fuisse, Episcopum durante excommunicatione ordines sacros contulisse, & dabatur etiam publicum instrumentum vnus collationis, quo casu Episcopus videbatur factus irregularis. cap. is qui 2.

qui 2. respons. de sentent. excommu. in 6. cum allegat. quæ irregularitas inducit suspensionem, & suspensus, siue occultè, siue palam, prohibetur ab exercitio iurisdictionis, & sic à collatione beneficiorum, vt etiam distinguendo inter excommunicatum, & suspensum firmatur in d. decisione huius causæ coram me.

Verùm his non obstantibus Domini non putarunt esse recedendum à prædicta decisione 27. Nouembr. in hac causa facta, ex fundamentis ibi relatis. Et quoad primum obiectum considerabant, quo in effectu agitur, vt Episcopus propter dictos recursus fuerit effectus inhabilis ad conferendum, & vterius vt ab eo prouisi priuentur iure sibi quæsito, & sic negari non potest, quin in vtroque casu agatur de pœna l. 1. Cod. de his qui pœne nom. Bald. in repet. l. sed & si post. sub num. 60. ff. si quis cautio. in iudic. & ideo hoc casu requiritur conclusentissima probatio recursum, vt fuit firmatum in decis. Tuden. beneficij 5. April. 1604. & 25. Iunij eiusdem anni coram bon. me. Penia & in d. decis. coram me.

Quo posito, si examinentur, vel coniunctim vel diuim præsumptiones illæ, quæ afferuntur contra Episcopum, non putabant Domini esse tales, ex quibus Episcopus potuisset, vel posset hodie, si viueret, declarari excommunicatus, nam quoad mandatum illud, fuit generale ad faciendas quascumque requiitiones, appellationes, & protectiones, in causa Episcopi cum Decano, & Capitulo, & sic potuit intelligi in casibus licitis, in quibus Ecclesiastici possunt impunè recurrere ad iudices laicos, vt latè per Menoch. de reuend. remed. 3. q. 52. n. 354. & sequentibus.

Prouisiones Regiæ, quæ adducebantur, partim emanarunt ante dictum mandatum, partim petiæ fuerunt à diuersa persona ab iis, quæ in mandato fuerunt expressæ, vt latius fuit ostensum per informantes, sed quatenus etiam essent probati dicti recursus, tamen eum Episcopus nunquam fuerit declaratus excommunicatus, potuit conferre, cum excommunicatus non priuatur exercitio iurisdictionis, antequam declaratur excommunicatus, vt per Nauarr. in man. cap. 27. sub num. 1. & num. 152. versiculo duo. & latius fuit deductum in decisione huius causæ.

Et idem Farinac. in decisione 686. num. 2. fol. 287. d. 2. tom. 1. p. in hæc ibi.

Imò non solum fuit probata scientia Rectorum, sed manifesta, & dolosa contumacia, ex quo ipsi habuerunt recursum ad Consilium Regium, & sub falso præsaluado de protect. Reg. Tom. 1.

textu, quod prouisor careret iurisdictione, extorserunt prouisionem Regiam, in qua nihilominus refertur status causæ examen, quod per receptorem fiebat, Summario numero 4. quo casu, & qua stante contumacia non erat necessaria aliqua citatio, etiam si aliàs de iure foret requisita iuxta text. in capit. 2. de dol. & contumac. in 6. Alexand. in l. de vnoquoque numero 16. de re iudic. Gabriel de citat. consilio 1. numero 299. & hinc cessabat alia nullitas deducta ex l. 8. titulo 6. libr. 4. nou. recopilatio. vbi antequam receptor literis vtratur, illas debet notificare parti, vt ad locum receptoriæ accedat, & ibi Alphons. de Azeued. notat idem esse de iure communi, scilicet de sumptum ex l. indices, vbi Castrenf. in princ. & num. fin. Cod. de fid. instrument. ille enim defectus fuit sanatus ex superuenienti scientia Rectorum.

Quæ omnes decisiones tunc prohibent recursum ad iudices seculares, quando ipsi iudicialiter procedunt in tollenda violentia, prout ex eis euidenter apparet, quæ dum dicunt recurrentes ad iudices laicos incurrisse censuras, supponunt, iudicium & iurisdictionem in iudicibus laicis, prout inhibitiones, & alia similia profitentes omnes vnanimiter, rectè posse recurri ad iudices seculares pro tollenda violentia à iudicibus Ecclesiasticis illata, nullo dato iurisdic. ordine, sed extraiudiciali cognitione duntaxat, prout in nostro recurso ad Regem euidenter monstrauimus suprâ præludio tertio.

Cui fauet Rotæ decisio in vna Auriens. 289. Parochial. de Pao Lunæ secundo Decembris 1606. coram D. Ludunense, dum permittit Patronis laicis posse recurrere ad suprema tribunalia; quem recursum nos Bullarum retentionem dicimus de qua decisione testatur Prosper Farinacius part. 2. tom. 1. decisione 191. numer. 5. fol. 205. quæ in hæc inquit.

Non obstant recursus habitis ad iudices laicos ad Rot. decis. 7. de re iudic. in nou. quia hoc casu non probantur, & vbi probarentur, potuerunt fieri per Patronos laicos, dum autem recursus habere potuerunt à pluribus, non probant contra certum aliquem, nisi in illis esset nominatus, vt fuit dictum in causa Pampilo. prioratus de Arguidas, coram R. P. D. meo Ludouico 5. Martij 1603.

Et vt omnino tollatur in hoc casu difficultas, sciendum est Romanum Pontificem Martinum V. anno 12. sui Pontificatus in vna Bulla seu Pontificali rescripto declarasse ad instantiam Regis Francorum, se per illam

illam suam sanctionem, qua graues penas statuerat aduersus clericos se conueniri patientes coram iudicibus secularibus; non intellexisse de casibus pertinentibus Regi tam de iure, quam de consuetudine immemoriali inter clericos cognoscendi, cum eo iure non vtatur ad emulationem iurisdictionis Ecclesiasticæ, quam refert ad literam Guid. Papæ in q. 1. *Delphin. & in q. 85.* & eam etiam ad nostrum propositum refert Sese in *epist. ad Regem n. 97.* cuius etiam essentialem partem refert idem Sese *tract. de inhibis. c. 8. §. 3. num. 48. fol. 589.* quam hic inferere libuit pro nostræ consuetudinis, & cognitionis extraiudicialis defensionis, ac cognitionis per viam violentiæ maiori perfectione, ac claritate, quæ sic se habet in hæc verba.

*Bulla Martini V. Pontificis
Maximi.*

291 **M**artinus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam Apostolicæ sedis, à qua & circumspècta prouiso quorumlibet iura, & tranquillitatem conseruaueri satagens, cum verisimiliter timeretur, ne cupiditas improba se à veritatis abstinere necessiens statutus, & ordinationibus à se huiusmodi prodeuntibus laxato freno rationis abutatur, nunc per prouisionem debitæ remedium, nunc verò per opportuna declarationis officium nititur obuiare, dudum siquidem prouidere considerantes, quod licet clerici Ecclesiasticæque personæ, quæ suas causas, & querelas in his præcipue, quæ de iure, vel consuetudine ad forum Ecclesiasticum pertinere noscuntur, eo tamè derelicto, secularibus negotiis se submittere, seu partes sibi aduersas ad forum de iure vetitum conueniri, vel trahere præsumebant, grauibus proinde pœnis tam in spiritualibus, quam temporalibus, etiam iure disponente allegarentur; pœnas tamen ipsas nunc sine propriæ salutis periculo sæpius habere videbantur in contemptum, nos qui ex debito pastoralis officij salutem quærimus singulorum, super his opportunè prouidere volentes, auctoritate Apostolica statuimus, & etiam ordinamus, quod quicumque ex clericis, & personis eisdem de cætero reus talis præscriptionis existeret, nisi à præmissis desisteret, omni commodo careret, ipsèque in graues, tunc expressas, & alias iuris pœnas incurreret, prout in dictis literis plenius continentur. Cum autè sicut pro parte charissimi in Christo Filij nostri Caroli Regis Francorum illustris, nuper nobis fuit expositum, quod à nonnullis vertitur in dubium, an per huiusmodi nostram concessionem derogare voluerimus iuri, &

iurisdictioni Regiæ, præsertim in causa possessoriæ retinendæ possessionis super suis Ecclesiis, & beneficiis Ecclesiasticis foris Regni Franciæ, & Delphinatus Viennensis, per quam iurisdictione præfatus Rex sibi asserit licere in omni casu etiam iuridicè tueri possessores: nos ad omnem ambiguitatis tollendum dubium, super his opportunè prouidere volentes, eiusdem Regis in parte supplicationibus inclinati auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, nostræ iurisdictionis non fuisse, nec esse, per dictam, aut quamcumque aliam constitutionem eidem Regi & eius Regiæ iurisdictioni, per quam, vt asseritur, tam Rex quam sui progenitores super huiusmodi possessorio à tanto tempore, citra quod de eius contrario memoria hominum non exiit, consueuerunt cognoscere, & in aliquo derogare voluisse aut velle quoquomodo, ipsèque Reges, & iudices decernentes partes molestas, super earum conseruatione ad suorum beneficiorum possessionem ipsius Regis auxilium implorantes, dummodo in contemptum iurisdictionis, & libertatis Ecclesiasticæ, vt partes sibi aduersas in rebus Ecclesiasticis diutius perturbarent, hoc non fecerint, pœnas in dicta nostra constitutione contentas, nullatenus incurrisse, aut debere incurrere, quouis modo, per hoc autem nullum ius, seu iurisdictionem, in præmissis cognoscendi, eidem Regi de nouo acquiri volumus, sed antiquum (si quod habeat) omnimodo conseruari. Nulli ergò hominum liceat hæc paginam nostræ declarationis, constitutionis, & voluntatis infringere, & ei ausu temerario contra ire. si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli, Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctos Apostolos Kalendis Maij Pontificatus anno 12. Floruit anno 1431.

Cuius Bullæ determinatio attentè ponderanda est, & eius verba attendenda, quæ licet specialiter sit inducta in fauorem Regum Franciæ; tamen eius decisio, & determinatio generalis est, & vniuersaliter comprehendit omnes Reges, & Principes superiores, simile ius, & consuetudinem immemorialem habentes, cognoscendi in aliquibus casibus inter personas Ecclesiasticas, vt tradit Guillel. Benedict. in c. *Raynus. verbo. & uxorem nomine Adelsiam, decis. 2. n. 117. de testament.* quem ad idem sequitur Fuluius Paccian. *res. fin. num. 12. & n. 20.* & post Couarr. idem tenet Sese *tract. de inhibis. cap. 8. §. 3. numer. 87.* dum dicit generaliter loquendo ex eadem Bulla Martini V. quod non præsumitur, Papam velle tollere has immemoriales

294
riales

riales consuetudines antiquas, & rationabiles. Idem, & clariùs tenet in eodem §. 3. n. 50. quod illius Bullæ determinatio extendatur ad illam consuetudinem similem, quæ haberetur in illo Regno Aragonum, recurrenti ad Senatum per viam protectionis, & tollendæ violentiæ, vbi allegat ad id Nauarrum & Salcedum, per quos etiam in num. 86. & 87. affirmat, quod Romanus Pontifex per censuras generaliter à se latas, non videtur velle derogare iuri quæsitò Maiestati Regiæ, siue de iure, siue de consuetudine, iuxta illam declarationem Martini relatum, & sic omnes eide identitate rationis (quæ generalis est) intelligunt illam Bullam in omnibus Regibus, simile ius, & consuetudinem immemorialem habentibus, maximè Regibus Hispaniæ, qui cæteris sunt præstantiores, & maximo amore, & priuilegio sunt semper à Sede Apostolica honorati, prout debetur.

295 Prout & vltimè ratione de iure probatur, etenim cum simus in censurarum incurfione, seu absolute, & sic in spiritualibus, & rebus tangentibus animam, in quorum respectu, & ordine omnes etiam Principes Christianæ religionis professores subditi sūt Romano Pontifici, imò etiam in temporalibus in ordine ad spiritualia, vt latè Ioan. Driedo lib. 1. de libertate ecclesiasticæ. cap. 15. per totum. Paramo de origine inquisitorum lib. 3. quest. 1. opini. 4. Moli. de iustit. & iur. tom. 1. disp. 29. Marta de iuris. l. p. cap. 17. & nos alibi diximus, & nouissimè probat Torre-Blanca in tractatu de iuris. lib. 3. cap. 6. num. 11. cum sequentibus & num. 51.

296 Vnde est quod quando Princeps vni præfidi rescribit, per consequentiam omnibus præfidibus scripsisse intelligitur. ista est mirabilis doctrina B. in *relegatorum. §. interdiceri ff. de interdicit. & releg.* Paris de Put. de syndacatu §. officialis cap. 1. num. 14. Ill. in l. 1. num. 7. ff. de constit. princ. Parlador. lib. 2. rerum quoti. cap. 5. p. 10. num. 26. fol. 258.

297 vbi etiam, quod quando ratio legis est generalis, vni tamen præfidi directæ, ad omnes iudices extenditur, & comprehenditur. ergo licet hæc Bulla specialiter sit directæ ad Regem Franciæ, tamen cum eius ratio generalis sit, ad similes consuetudines, & casus debet extendi, vbi identitas rationis consideratur.

298 Quare perpetuè attendenda est illius Bullæ celebris determinatio, præcipue in illis verbis *ibi*; Nos ad ambiguitatem tollendam declaramus, nostræ intentionis non esse, per quamcumque consuetudinem Regi, & Regis iurisdictioni, per quam à tempore immemoriali consuevit ipse, & sui officiales cognoscere super omni possessorio; in aliquo

derogare, ipsūque Regem, & iudices detinentes partes molestas, super earum conseruatione ad suorum bonorum possessionem ipsius Regis auxilium implorantes, dummodo in contemptum iurisdictionis ecclesiasticæ, vt partes sibi aduersas in rebus ecclesiasticis diutius perturbarent; hoc non fecerint, pœnas in dicta nostra constitutione contentas nullatenus incurrisse, nec incurrere quouis modo. Hactenus de satisfactione tertij argumenti.

Nec obstat quartum superius appositum 299 num. 32. vbi quod immemorialis consuetudo non prodest, vbi constat, & apparet de iustit. titulo, & principio, prout in hac nostra, quia omni iure est prohibitum Regi temporali, de ecclesiasticis causis cognoscere. quia responderetur, quod huic consuetudini non solum non repugnant iura, sed imò cuncta fauent, quia fundatur in iure naturali, diuino, & positiuo, prout nos latius diximus, & euidenter comprobatum reliquimus supra præclud. 3. per totum. & iura prohibentia laicis, ne de clericis cognoscant, loquuntur de cognitione iudiciali, & iurisdictionali, quod verissimum est, non tamen de defensionem naturali, & protectione vi oppressorum appellantium absque vmbra iurisdictionis, cuius cognitio ex materia, & forma extraiudicialis est. vt præ cæteris diximus supra præclud. 3. per totum, quare in hac consuetudine non datur iniustum principium, sed omnino iustum, & omni iure comprobatum, competens, & inherens viceribus Regalis regiminis, cuius proprium officium est vi oppressos liberare.

Minus obstat quintum argumentum, de 302 quo ad principium huius capituli n. 35. vbi quod huiusmodi consuetudo est præiudicialis ecclesiasticæ libertati, & ideo sustineri non potest, & exemptio clericorum, quæ de iure diuino est, nulla consuetudine etiam immemoriali auferenda. Cui responderetur, quod licet verum sit, à iure diuino in spiritualibus procedere exemptionem clericorum, quam etiam Summus Pontifex tollere non potest in vniuersum; tamen in casu particulari, & limitato potest induci consuetudo, prout & de aliis pluribus doctrinis, quibus hæc opinio, & argumentum repellitur, latissimè videre poteris ex his, quæ congestimus supra præclud. 3. circa iustificationem huius consuetudinis immemorialis à n. 12. prout passim in iure videmus, plurimis in casibus posse iudicem secularem de clericis cognoscere, & ecclesiastica negotia tractare, vt superius diximus n. 251.

Et insuper responderetur, prout superioribus argumentis respondimus, vt omnia illa 305
F 4 iura,

iura, doctrinae & auctoritates, tam regular, quam limitationes, de quibus nos loco citato procedunt, & loquuntur in iurisdictione praescribenda, & in consuetudine inducenda contra clericos iurisdictionaliter, de quo nos non loquimur, nec sermo noster est, sed tantum de nuda defensione, & protectione vi oppressorum, & auxilio Regio extra iudicialiter imploranti exhibendo, prout adnotauimus supra praelud. 3. per totum.

Et ideo minus obstat, quod haec consuetudo sit contra libertatem ecclesiasticam, quia totaliter illi fauorabilis est, nimisque valde utilis, vt notat Suar. *lib. 4. de immunit. ecclesiast. in cap. 44. num. 43.* Cæned. *in quaest. canon. 45. num. 9.* vbi optimè & n. 35. Mori. *in Empor. iur. tit. 2. de iurisd. quaest. 14. n. 8.* & probat expressè d. Bulla Martini V. superius relata ad responsionem tertij argumenti, & nos latius comprobauimus supra ad responsionem secundi, & post Manuelem Roder. Nauarr. Couarr. Pacian. & Cacheria. tenet nouissimè Torre-Blanca *in tractatu de magia, lib. 3. cap. 26. num. 32.* alios citauit sursum à num. 239.

Nec obstat septimum argumentum de quo supra num. 37. quo dicitur, quod laici non possunt inducere consuetudinem ligantem ecclesiasticas personas. Cui respondeatur, quod haec consuetudo originaliter fuit introducta ab ecclesiasticis personis, quorum frequentia maior est in tribunalibus ecclesiasticis, & ob id magis frequenter violentias reportant, & ab illis opprimuntur etiam laici. & sic actiue & passiuè per longum vsum à clericis, & secularibus introducta fuit, & ideo dicitur consuetudo mixta clericorum, & laicorum, quam magnam vim habere etiam in negotiis ecclesiasticis, ex Abbate, Felin. Deci. Couarr. Ioan. Gar. Barbof. Butr. Immol. & Mar. Anton. Genuens. latius diximus supra praelud. 3. circa iustificationem consuetudinis, versic. & infer quoniam cum isthæc. à n. 140.

Nec obstat octauum, & vltimum argumentum adductum supra num. 38. ex quo dicebatur, quod priuilegium praesumptum inductum ex consuetudine, potuit tolli, & reuocari à Romano Pontifice, prout in Bulla Cænarum Domini casu 15. ibi, aut praetextu cuiusvis consuetudinis, seu priuilegij. quia responderetur, primò quod Bulla disponit, vt nullus occasione, & colore alicuius priuilegij aliquid faciat contra ibi dispositum, sed Bulla non loquitur, nõ procedit, nec aliquid disponit super hac cognitione extraiudiciali, & charitativa protectione, ac nuda vi oppressorum defensione, omni iure naturali, diuino, positiuo, & consuetudine permilla,

& pertinet Regibus supremis (prout latius vidimus in secundi argumenti responsione) & sic à separatis non fit illatio. Secundo respondetur, quod haec cognitio, & naturalis defensio subditorum non competit Regibus supremis ex aliquo priuilegio Romani Pontificis, sed ex iuris naturalis instinctu, ratione, & principio, naturale attributum est, propriumque Regis officium inhaerens regimini, à quo auelli non potest, nisi simul, & iis causis, quibus regimen, & Regnum tolli potest. & tunc non de se tollitur, sed tanquam substantia, medulla, anima, & qualitas sui totius subiecti. Et quia haec ista cognitio, & extraiudicialis defensio proueniens à nudo iure naturali, semper in omnibus priuilegiorum reuocationibus praeseruata, censetur confirmata, & approbata, eiusque immemorialis consuetudo, vt apparet expressè ex d. Bulla Martini V. & post haec scripta vidimus Ceual. *in tractatu de cognitione per viam violentiae in proemio cap. 10. & gloss. num. 42.* disputantem, an dato casu, quod haec cognitio pertinet Regi ex priuilegio (cum praecipue competit mero iure ex officio regali, & ex fonte iuris naturalis) possit per Pontificem reuocari, & quod tolli non possit probat Torre-Blanca *tractatu de magia lib. 3. cap. 26. à num. 3. cum seqq.*

Deinde quia in d. Bulla dumtaxat excommunicantur generaliter impediens, & quoquo modo perturbans libertatem ecclesiasticam, super quo tollitur consuetudo & priuilegium, & contra negatur, quod illa Bulla in hac cognitione per modum extraiudicialis defensionis loqueretur, consuetudinem immemoriam nostram non censeri sublatam, diximus latius supra d. praelud. 3. à num. 155. circa iustificationem consuetudinis, & quia, vt superius diximus, non solum non violatur ex protectione Regia libertas ecclesiastica, imò applicatur, & augetur, vt tutiori, & securiori modo ius innocentis conferuetur.

Insuper vnum notandum est, quod Bulla Cænarum Domini incipit anno 1499. Kalendis April. tempore Alex. & Martini V. in qua nulla fit mentio tollendae violentiae, sed generaliter excommunicantur impediens libertatem ecclesiasticam, postea verò Sixtus Papa I V. Bullam Cænarum ad antiquam illam formam Martini V. reducit, & multas clausulas à Paulo II. positas, abstulit à praedicta Bulla, vt tradit Angel. *verb. excommunicatio 39. cap. 31.* Syluester *verb. excommunicatio 7. cap. 77.* excommunicatione 32. Tabien. *verb. excommunicatio 6. §. 12. vers. 15.* vbi Syluester refert Bullam eiusdem Sixti I V. ad Ducem Mediol. Galeaceum anno 1479. Nouemb. 19.

Nouemb. 19. postea verò specialiter, & in particulari fuit facta mentio in Bulla huius prohibitionis, scilicet (etiam sub praetextu violentiae) vt habetur in Bulla Adriani Papae, & Sixti, vt tradit Caietan. *verb. excommunicatio. cap. 30.* idem habetur in Bulla Iulij Papae III. secundum Ledefnam 2. p. q. 26. art. 2. idem habetur in Bulla Pauli I V. Soto *in 4. d. 22. quest. 2. art. 3.* & in Bulla Gregorij XIII. anno 1584. tradit Nauarr. *in manual. cap. 27. num. 69.* & sic dicta Bulla, & clausula (etiam sub praetextu violentiae) incipit à Bulla Adrian. V I. anno 1523.

Hæc adduxi, vt cognoscatur, quod quando dicta Bulla Cænarum Domini comprehenderet (quod negamus) legitimam protectionem, & vi oppressorum naturalem defensionem, & legitimam cognitionem, cum non fuerit in Hispania & in aliis ditionibus Christianae religionis recepta, non deberet officere. Etenim lex Regni 36. tit. 5. lib. 2. *recopil. condita* fuit anno 1525. quo tempore affirmant Reges Catholici Hispani, habere ius, & consuetudinem immemoriam cognoscendi per viam violentiae in causis ecclesiasticis. quibus est credendum (vt diximus supra prope principium huius capituli) quæ immemorialis supponit tempus infinitum, vt docet Corneus *conf. 22. num. 5. lib. 1.* vbi dicit, quod interruptio, & prohibitio nõ excludit immemoriam. Sequitur Paul. Castr. *consil. 27. num. 84. lib. 1.* Molina *lib. 1. de primogeniis cap. 6. à num. 47. & cap. 2. n. 20.* & nos latius superius diximus. & sic ante praedictam Bullam promulgationem causata erat, & formata consuetudo immemorialis, quæ interrupti non potuit per dictam Bullam, dato casu (vt dixi) quod loqueretur de hac violentia. quia respectu illarum clausularum nunquam recepta fuit, non solum in Hispania, sed etiam in aliis Regnis Christianorum Principum, imò post eius promulgationem minimè variatum, aut immutatum fuit, continuata semper, & frequentata Regij recursus extraiudiciali defensione vsque ad praesens tempus. Et ideo lex, seu constitutio, quæ vsu populi recepta non est, sed imò contrariis actibus reluctantibus, nec obligat, nec astringit, quia vim legis promulgatae leges non recipiunt, nisi dum à populo recipiuntur, & consensu ciuium comprobantur, quam sententiam tenuerunt glossa *in cap. 1. verb. frangere. de treuga & pace. cuius meminit Iss. in l. rem non nouam c. de iudic. Enriq. Bot. in tractatu de Synodo Episcoporum. art. 2. num. 51.* docent Ab. & communis relata à Felin. *in cap. 1. à num. 69. & num. 12. vers. intellige 4. de treuga & pace. Domini. in c. in istis §. leges 4. d. Arcti. in conf. 54.*

quem sequitur Anton. Faber *in rubr. instit. de testamentis num. 11.* Duen. *in regul. 79. ampliat. 5.* Martin. Nauarr. *in manual. cap. 23. num. 41. & lib. 1. consilior. tit. de constitutio. q. 5.* Guillel. Benedic. *in cap. Raynut. verb. & uxorem nomine Adelastram num. 229.* Rebuff. *in proemio Regum Gallicor. tit. 1. num. 11. & 12.* communem dicit Couarr. *lib. 2. variar. cap. 76. n. 6. vers. quinto sunt.* Caietan. *verb. excommunicatio cap. 75. §. nota 2.* Manuel Rodr. *q. regul. 1. tom. quest. 6. articulo 10.* Maior *in 4. d. 14. quest. 4. §. contra secundam.* Driedo *de libert. Christian. lib. 1. cap. 9. consideratione 22.* Summa Armil. *verb. lex. Manuel Saa eodem verb. n. 1.* cum pluribus aliis relatis à Vasquez *1. 2. tom. 2. disputat. 156. cap. 5. num. 34. cum sequentibus.* latissimè comprobans Ioan. Narbon. *de appella. à vica. ad consil. Archiepiscop. Toletan. p. 2. fundam. 3. à num. 12.* vbi in similibus terminis hanc doctrinam applicat, dicens text. *in c. fi. de consuetud. quatenus prohibet consuetudinem appellandi à Vicario ad Episcopum* cum idem sit tribunal, non comprehendere illud tribunal, quo ante eiusdem textus promulgationem consuetudo contraria vigebat, & postmodum vsu receptus non fuit, quia semper in contrario vsu continuata fuit consuetudo.

Et tandem vt dixit & eleganter Azeued. *in l. 1. tit. 6. vers. nec huic consuetudini lib. 2. recopil. pag. 146.* quem referens, etiam sequitur Cæned. *in practice. quaest. canon. 45. num. 60.* omnia huic Regio recursum, & legitimam defensionem vi oppressorum contraria, procedunt in laico iudice, vt iudice iudicialiter cognoscere volente de causis clericorum; non tamen in Principe protegente subditos per hanc viam violentiae, & extraiudicialis defensionis, quo cunctis satis difficultatibus, quod & omnes ferè Doctores hactenus in discursu citati, praecipue supra n. 16. profitentur vnanimiter.

Hinc obiter conterendi sunt nonnulli Doctores, qui non bene perpendentes hanc nostram materiam cognitionis per viam violentiae inaduerterent labuntur magis terminorum iuridicorum ignari, quam corde, & intentione peccantes, qui quidem legitimos, ac debitos loquendi modos confundentes, vel hanc extraiudicalem protectionem, & nudam defensionem vocant iurisdictionem. Vel asserunt etiam inaduerterent, iudices Regios habere praescriptam iurisdictionem aduersus ecclesiasticos iudices, ad cognoscendum per viam violentiae, inter quos vnus est Bobadill. *in polit. 2. p. cap. 18. num. 139.* Segura de Habalos *in directorio iudic. ecclesiast. cap. 13. num. 51.* quia hic (vt saepe diximus, praecipue praelud. 3. vbi late probauimus)

baui) nulla datur iurisdictione, sed vis protectiva, & propulsiva, nudum auxilium, & naturalis defensio, ac potestas politica, & economica sine vmbra, aut vestigio iurisdictionis.

- 327 Hinc etiam Azor in *Summa institutio moral.* lib. 5. c. 14. num. 1. (qui ex proposito renaciter sui proprii dumtaxat opinione motus, cōtra huiusmodi cognitionem per viam violentiæ, & nimis iustificatam protectionem latē infurgit, præcipuē contra Couart.) merito reprobatus, reprehenditur per Sese tractatu de *inhibito.* cap. 8. §. 3. num. 55. & 166. Ioan. Pet. Fontanel. in *tractatu de pact. nuptial.* gloss. 13. casu 14. p. 3. à num. 12. cum sequentibus. & eo non citato, Peguer. in *suis decis.* 92. & post hæc Ceuall. in *epistol. ad Regem* num. 99. & in *lib. 4. commun. opin. quest. 1. à num. 327.* & iterum num. 273. & amplius in *tractatu de cognitione per viam violent.* gloss. 6. numero 56. qui falso supposito fundamento totam suam opinionem fundat, scilicet: supponendo Regem in hac cognitione, & protectione procedere cum iurisdictione, & iudicialiter, & in forma iudicij, quod quàm falsum sit, monstrauimus supra longa manu præ cæteris in prælud. 3. ex quo multas doctrinas mirabiles in ista materia reperies, quibus facillimè poteris euacuare huius Doctoris fundamenta, & eius suppositionem falsam oculis monstrare. cuius fundamentis sigillatim & ex professo respondent præcitati Doctores, illum vnanimiter reprobantes, ad quos te remitto, quia altiori examinatione non indiget; idem etiam penè quod Azor, & contra Couart. dicit Pfofper.
- 329 Farin. *conf.* 68. *inter decisiones criminal.* eodem falso supposito, & fundamento iurisdictionis, cui pariter vt superius respondendum, licet ipse duobus concurrentibus admittat huiusmodi recursum ad Principem.
- Eadem etiam ratione cauendum est à Ceuall. dum in *epistol. ad Regem* num. 8. & in pluribus sui operis partibus, hoc loquendi modo vtitur, dum tractat de recurso Regio, dicit, potest vel non potest in hoc casu appellare per viam violentiæ. miror certè tanti Doctoris, duo ad inuicem repugnantia coniungere, etenim si appellare, quomodo per viam violentiæ. si per viam violentiæ, quomodo appellare: ex hac ergo nefanda mixtura, quid potest oriri nisi horror, & scandalum vtrique reipublicæ, ecclesiasticæ, & temporali, idem dicit in *glossa* 9. n. 8. ad fin.

Hinc maiori animaduersione dignus est Ceuall. (qui alios reprobatur minori causa, & occasione) qui quidem in *tractatu de cognitione per viam violentiæ in proemio* cap. 1. sub n. 9.

labitur peccans in legitimis iurisdictionibus, & huius protectionis extrajudicialis terminis, illos penitus confundens; inquit igitur, loquendo de viribus legis Regiæ 36. tit. 5. lib. 2. *recopil.* in hæc: Et sic nemo potest de eius viribus, & potentia dubitare, quia nihil de rebus ad ecclesiasticum forum pertinentibus disponit, sed solum dat formam procedendi iudicialiter in defensione subditorum per viam violentiæ, & extraordinaria cognitionis. Quid enim est iudicialiter cognoscere, nisi figura, & forma iudicij procedere, omnibus seruatis terminis substantialibus, & cum iurisdictione, quia alius ea carens, ita procedere non potest. Sibi enim inuicem opposita sunt duo hæc, iudicialiter, & extrajudicialiter, quia aliud affirmat, alterum verò negat. de quorum natura, distinctione, & cognitione, quia latissimè tractauimus infra 2. p. c. 13. per totum, vbi multa scitu dignissima reperies circa hunc modum loquendi, quo lapsus vsus est Ceuall. hic omitto.

Quod vterius declarauit ibidem, dum hanc protectionem, extraordinariam cognitionem simpliciter vocauit, quia extraordinaria cognitio de per se non excludit iudicialia cognitionem, nec substantialem formam iudicij, nec ab alio, quàm à iudice, & iurisdictionem habente experiri potest, toto tit. ff. de *uarijs & extraordinarijs cognitionibus*, quia non dicitur extraordinaria respectu formæ, & modi procedendi, sed respectu casuum, quibus adhibetur, vt ex eodem titulo patet, & ex omnibus practicis Doctoribus, & sic in hac materia non potest dici extraordinaria cognitio sola, & de per se, sed adiuncta extrajudicialitati.

Vnum tamen dissimulare non possum, quod post hæc scripta vidi apud eundem Ceuall. in *tractatu de cognitione per viam violentiæ* gl. 6. num. 42. quo loco reprobatur opinionem doctissimi Gregorij Lopez, Auenda. Sese, Azeued. ex eo quod inter confirmandum hanc naturalem Principis defensionem asseuerant nostram consuetudinem, de qua in d. l. Regia 36. procedere ex præsumpta voluntate, & tolerantia Pontificis, qui propter bonum publicum tolerauit dictam consuetudinem cognoscendi per hanc viam violentiæ, perperam enim illos reprobare intendit.

Quæro quid tam docti viri dixerit, quod reprehensione digni possint ab aliquo iudicari: siquidem illi (vt assolent) iuris notissima principia insequuntur, imò & lex 36. tit. 5. lib. 2. *recopil.* quæ fundatur in iure, & consuetudine, quam consuetudinem aut non legitimè & suis debitis requisitis inductam,

&

& acquiratam fuisse, fatendum est: aut scientiam, vel præsumptam, seu interpretatiuam, & tolerantiam Pontificis interuenisse. Sed illud est falsum, quia dicta consuetudo omnibus suis partibus constat, & legitimis modis, & requisitis necessariis inducta, prout nos latissimè fundauimus supra in prælud. 3. circa iustificationem consuetudinis, & probat Doctorum carerua, quorum nomenclaturam ibi adduximus ad fi. ergo remanet verissima illa Doctorum assertio. Etenim notissimum iuris principium est, quod ad consuetudinem introducendam, & formandam in iuribus incorporalibus scientia, & patientia eius, contra quem introducit, præcisè, & necessarè requiritur, quia scientia huiusmodi, & tolerantia deficiente, non habet principium, vnde possit causari consuetudo, quia in corporalibus iuribus tolerantia habet vim possessionis in corporalibus, & sic deficiente in illis tolerantia deficit possessio, quare sequitur vt sine possessione præscriptio non procedat, de quo articulo quia plurima notatu digna tetigimus infra 3. p. cap. 10. à princ. & ferè per totum, hic amplius non repeto. ergo cum Rex noster se fundet in consuetudine, assertio Gregorij Lopez, & sequacium perperam, & nimis præcipitanter & inconsideratè fuit à Doctore Ceuall. reprobata sine ratione, & sine fundamento, maxime quia illud idem quod Gregor. Lopez, asseuerant omnes in vniuersum Doctores de hac consuetudine loquentes, quos citauimus d. prælud. 3. circa consuetudinis iustificationem ad finem.

Sed quando hæc ita verissima & notissima non forent, ad effectum tamen vt cognoscatur calumniosa & iniqua reprobatio, quam illorum Doctorum fecit Ceuall. vbi supra; sufficere pro comprobatione, quod illud idem, quod nunc reprobatur, ipse sequutus fuit pluribus in locis, etenim in *lib. 4. commun. opin. quest. 1. num. 274.* impugnando opinionem Azoris dicit in hæc: Sed salua pace grauissimi, & religiosissimi viri, sua opinio generaliter, & indistinctè sumpta, non est vera, nec tenenda, cum sit singularis, & nullum habeat sectatorem, & loquitur contra communem Doctorum opinionem, & traditionem antiquissimam de iure comprobatam, & confirmatam per tacitum Romanorum Pontificum consensum. Hæc ille, qui proprio ore conuincitur, firmatque perperam reprobatur Gregorium. & idem Ceuall. iterum hoc idem, quod Gregor. profutur efficacius in *eadem quest. 1. num. 251.* in hæc verba ibi: Maxime cum ista consuetudo fundetur etiam ex tolerantia Pontificis, qui cum habeat omnia iura in scrutinio

sui pectoris, & videat, & intelligat plures causas, de quibus in Regis consistorijs cognoscitur per viam violentiæ, videtur tolerare dictam cognitionem, etiam si aliquantum deuiaret à tramite iuris propter bonum publicum, &c. Quæ verba formaliter sunt eadem, quæ Gregor. Azened. & Sese, quos ipse modò varius, & inconstans reprobatur, palinodiam recantans.

Hinc & vterius reprehensione dignus est Ceuall. qui in *tractatu de cognit. per viam violentiæ* gl. 6. num. 57. minùs doctè reprobatur opinionem Dominici Bañez, eo quod in 2. 2. *quest. 67. artic. 1. dub. 2. concl. 6.* dixerit, Reges Hispaniæ habere priuilegium Pontificis reuocandi causas ecclesiasticas ad sua tribunalia per viam violentiæ; in quo enim iste vir peccauit, vt reprobatione dignus sit tam ignominioso epitaphio, quo subscribit Ceuall. ibi, opinio Dominici Bañez reprobatur: nonne consuetudo immemorialis, quæ se fundat l. Regia, quæ (vt diximus) causatur à iure naturali, & corroboratur, seu perficitur Pontificis scientia, patientia, & tolerantia, vim priuilegij habet? præsumerè que facit, priuilegium Pontificis præcessisse, & similes alios effectus, vt latissimè supra probauimus prælud. 3. circa iustificationem consuetudinis: igitur Bañez nihil dissonans asseruit, sed expresse illud, quod à iure tacitè inest, quia ex immemoriali potest non solum allegari priuilegium, sed etiam quilibet alius titulus de mundo, plures ad id citat Rotæ decisio ante medium, quam literaliter adducit Nicolaus Garcia de *benefic. 5. p. cap. 1. sub num. 452. ante medium.*

Deinde quia foret scitum confundere Ceuall. & redarguere, qui idem firmavit in *eodem tractatu de violent.* gloss. 4. num. 6. vbi alios sequutus in hæc dicit: Et post hæc scripta doctissimus Sese lib. 2. *decisio. in epistol. Regiæ. verè volentes* num. 112. vbi resoluit, quod quando consuetudo præscripta est immemorialis, & cum ea concurrat fama priuilegij (vt in nostra lege Regni) habet vim sicut priuilegium papale, &c. (de quo & ego latius supra suo loco) qui enim de fama priuilegij testatur, plus firmat, quàm Bañez, si enim adest fama priuilegij, quid illum redarguit, dicentem habere Regem priuilegium, cum adsit immemorialis, quomodo enim fama priuilegij apparere potest, nisi ij, qui de re hæc tractauerint, testentur, imò omnes de eo mentionem faciunt, & eos sequutus Bañez. idem dicit Cæned. in *question. canon. 45. num. 18. & sub num. 27.* & est videre per doctissimum Humadam in l. 1. tit. 13. p. 1. *gloss. 4. Vega in Summa tom. 1. cap. 29. casu 1. in fin. vers. nota que el Rey. & in cap. 85. casu 1. 141. vers.*

ur. nota para esto. imò & quod magis est, dicit Cæned. *vbi proxime num. 18. ad finem in hæc: Imò quidem, vt referunt grauiissimi viri, nostri Catholici Reges, super hoc Summum Pontificem Sixtum IV. consuluerunt, instigante illustrissimo memorie immortalis B. Francisco Ximeno, Toletano Archiepiscopo, Cardinali sanctæ Baluinæ, & dictus Pontifex viux vocis oraculo hanc consuetudinem comprobauit, conferunt concessisse Bullam super hoc, &c. Hæc ille. Ceuall. igitur contrarium quomodo comprobare poterit, si isti viri de actu affirmatio testantur? & quid mirum, hoc ita fuisse, cum in simili casu ad instantiam Regis Francie, qui pariter iure, & consuetudine facultatem habet tollendi violentias, Summus Pontifex Martin. V. illi concessit Bullam, de qua supra. qua si nos iuuamur (prout & ipsemet Ceuall. *vbi proxime in proemio c. 10. num. 36.*) multo magis hanc consuetudinem debemus tueri priuilegio expresso, & eius fama.*

347 Quod enim inconueniens esse potest, hanc cognitionem per viam violentie competentem Regi nostro de iure, & consuetudine, priuilegio expresso confirmatam, & corroboratam habere: quæ enim abundant, non nocent. Et quia certum est, posse quem ex pluribus causis possidere, & ex vtiliori iurari. *l. possidendi §. ex pluribus ff. de acquir. poss. vbi B. & Iff. textus etiam in l. paterma, & ibi Paulus & Bal. Cod. de re. iudi. heredi. tener Bartol. in l. gerit vers. ad secundum ff. de acquir. heredi. idem tener Alexand. in l. 2. C. quod metus causa, & conf. 32. volum. 3. & consil. 8. volum. 3. pulchre & multum ad nostrum propositum nostras Ioan. Garc. tractatu de nobilit. gl. 12. à num. 39. cum seqq.*

349 Nec est in consideratione dicere, quod priuilegium possit ab eodem Romano Pontifice iterum reuocari. quia respondetur, id parum vrgere, non enim ex hoc impeditur Regi recursus, & naturalis hæc defensio, competens iure naturæ, diuino, & consuetudine immemoriali, cuius proprium, & naturale officium est, & à diademate inseparabile, & sic licet esset ius ex priuilegio, non cessant alia causa, & iura propria. quia

350 vbi concurrunt duo vincula, & iura, vno sublato, actus ex alio sustinetur, *§. affirmatis. Institutis de nuptijs, c. concordantibus.* & quando plura iura in vno concurrunt ex diuersis respectibus, vno sublato, remanent alia, nec cum deficiente confunduntur, latissime multa congerens in proposito Tiraq. *de retract. conuentio §. 2. gl. unica per totam, & precipue à num. 18. cum sequentibus & iterum à num. 61. cum pluribus sequentibus.* hinc victus in iudicio ex vna causa, & iure super aliqua re,

poterit ex alia causa, & iure rem iterum petere, & iudicium mouere, *l. si mater §. si quis autem l. & an eadem & l. si cum alijs ff. de excepti. rei iudi. & d. l. si mater §. si quis iter l. 2. ff. eodem tit. & nos latius suo loco diximus, ergo si adest priuilegium, quod contingat reuocari, non ideo tollitur Regi nostro facultas extrajudicialiter defendendi vi oppressos, cum sustineatur ex iure naturali, diuino, positio & immemoriali, quibus iure proprio competit, quod remanet intactum, & illibatum. quæ iuridica fundamenta & rationes, cum non considerasset Ceuall. ad vincendum inconueniens reuocationis priuilegij, eo indebitè adstrictus, & victus, motus fuit à vero aberrare, negans absolute priuilegium, de cuius fama saltim plurimi testantur, & ipse etiam, cuius contrarium ipse probare non poterit, maxime cum verisimilius sit adesse, imò iuris, & de iure præsumptione inducta ab immemoriali præcessisse contestandum est.*

Quo supposito merito reprobabitur doctrina Suarez *lib. 4. de immunitate Ecclesiarum cap. 3. n. 33.* vbi supponit Regem Hispanie non habere facultatem cognoscendi per viam violentie, nec sustineri nisi Pontificis priuilegio, & tolerantia (quod idem est) cui responderetur, quod huiusmodi cognitio non fundatur dumtaxat in priuilegio Pontificis tacito, aut præsumpto ex immemoriali; sed in iure Regali proueniens à radice, & fonte iuris naturalis. quo iure proprium officium Regis est vi oppressos liberare, & protegere. Maxime quia rectè defendi potest, tale priuilegium à Pontifice concessum, non posse à Sede Apostolica amplius reuocari, quoniam huiusmodi priuilegium magis concessum est, & principaliter Ecclesie, & ecclesiasticis personis, quoniam hæc cognitio illi est magis fauorabilis, & nimis valde vtilis, quia per eam iurisdicctio ecclesiastica augetur, & tueretur, & potius ampliarur, Pontificisque & aliorum iudicum superiorum debitus conferuatur honor in tranquillitate, & rempublicam vtranque conferuans, ne pax publica turbetur, vt sæpius diximus, maxime supra in responsione ad quintum principale argumentum, *vers. & ideo minus obstat, à num. 240.* sed priuilegium concessum in fauorem Ecclesie reuocari à Principe non potest, vt tenent Lucas de Penna *in l. si. num. 64. C. de locand. predijs civilib. lib. 11. Innocent. in c. nouit. pro quo Fel. in cap. ad Apostolicam n. 1. de simonia, dicit, esse ibi de hoc calum. Iff. in l. non amplius. §. si certum. num. 14. ff. de legat. 1. dicens istam opinionem in consulendo, & iudicando esse tenendam; cōprobat aliquibus rationibus Marta,*

de iurisd. 4. p. cent. 1. casu 52. à n. 15. cum seqq.

356 Probatum etiam, quia licet aliquando priuilegium reuocare possit Pontifex; tamen protectio, & defensio naturalis remanet Regi, cuius proprium est, & immutabile ex iure naturali, & hoc, quod alicuius etiam priuati proprium est, Princeps tollere non potest, quia Imperator, & Princeps, licet sit Dominus quoad protectionem, atque recognitionem vniuersalem, & iurisdictionem, non autem quantum ad dominium particularium rerum, ad particularem spectans, de quo propterea disponere non potest, ita in terminis, vt in vno plures referant latè prosequitur, multa in proposito adducens Marta, *tractatu de iurisd. 4. p. cent. 2. casu 12. 5. à n. 10. vsque ad n. 17.* vbi quod Princeps in his, aliquid alterare, nec mutare potest, vbi elegatissime, ergo licet fateamur, aliqua iusta de causa priuilegium posse reuocari, tamen nõ ius proprium Regis proueniens ex visceribus iuris naturalis.

358 Deinde quia Rex Hispanie in temporalibus Pontifici non subest, quia sunt duæ potestates separatae, & distinctæ, (vt notu est) sed priuilegium concessum nõ subdito, non potest reuocari, vt singulariter voluerit Innoc. *in d. c. nouit. quem sequitur B. in l. qui se patris C. vnde liberi. & in l. si cū mihi. ff. de dolo. Card. in repet. c. perpeditimus in prin. de sent. exco. Archid. in c. quicunque 11. q. 1. Castren. in cons. 3. 17. viso & examinato puncto. col. 3. vers. constat autem. vol. 1. Decius in cons. 286. n. 6. Ill. in cons. 56. n. 2. vol. 1. Cast. in l. digna vox circa mediū. vers. nota pro terris Ecclesie. C. de regib. Marta vbi proxime n. 20. quem (post hæc visus) de verbo ad verbum trāscriptit Ceuall. *de cognit. per viam violent. e. 10. in proemio, tacito tamen authore, apud quem alia etiam poteris videre ad hoc propositum fundamenta, pariter transcripto ipso Marta, eo tamen non citato.* Vide etiam nonnulla per Torre-Blanca *in tract. de magia lib. 3. c. 26. à n. 3. cum seqq.* vbi quod hæc cognitio violentie tolli non potest, latè probat.*

Miror igitur tanti Doctoris aliorum authoritatibus ex infesto detrahētis apponendo epitaphia, & ignominiosas subscriptiones, vt cunctis patens sit, (reprobatur opinio N.) quod quidem alienum est à viro tam docto, maxime nobili, cuius magis propria, & naturalis modestia est, suauissimo artificio aliorum opiniones reprobare, & in receptum redigere, quantum sit dumtaxat necessarium ad veritatem erucendam.

Illud tamen tandem obiter prænotandum: non esse audiendum Gregorium Saryium *in thesuro casuum conscientie lib. 3. cap. 18. n. 6.* vbi approbans nostram cognitionem per viam violentie, ex iuris naturalis principiis asserit cessare, quando alia via possit tolli

violentia per Romanum Pontificem, ita vt dato recurfu ad Pontificem, cessare recursum ad Regem, cui vt theologo parcendum est libentius, quia ratione caret. etenim si oppresso per iudicem, licita est ad sui defensionem non solum propria persona resistētia; sed ad idem amicos conuocare, vt vim propulset, & auxilietur; quantum securius erit recurrere, & vrbanius iustitie ministrorum Regis ipsius (cuius proprium officium est) auxilium inuocare? vt superius latè diximus prælud. 3. à princ.

Et quia ad sui defensionem, & propulsandam vim licitum est omnibus modis vti, dummodo in eis non excedatur modus legitime defensionis, & inculparæ tutelæ (vt diximus latius c. sequenti à princ.) & probatur iuris regulis, & principiis distantibus, quod nemo pluribus vti defensionibus prohibetur, vt in *l. nemo ff. de exceptionib. & c. nullus plurib. de regul. iur. in 6. & quia defensiones non sunt de genere prohibitorum, vt vna via electa, excludatur altera, vt in *regul. cum quid. 8. 4. eodem tit.* ergo oppressus non est culpandus, si duobus, vel vtiliori, aut faciliiori, & vberiori ex his remedijs vtatur ad sui defensionem, cum talia remedia non sint inter se contraria respectu finis. imò tendant ad eundem defensionis, scilicet, & protectionis effectum, vt expressè probat text. optimus in *c. dilecto de sent. excom. lib. 6. ibi, sua propria spiritali defensione tueri, sicque vtrique quodammodo gladium, & temporalem, & ecclesiasticum, alterū videlicet altero adiuuare; maxime quia ij duo gladij consueuerūt, exigente necessitate, sibi ad inuicem suffragari, & in iuuamen alterius subuentione mutua frequēius exerceri, &c.) & eiusdem Saryij opinionem (post hæc scripta visus) reprobat Ceuall. *de cognit. per viam violent. gl. 6. sub n. 56.***

Hactenus de theoria huius saluberrimi, & charitativi recurfus, seu nudæ defensionis naturalis, & eius iustificatione, quæ omnia nota, & attentè lege, quia à nemine hucusque adeo explicite, & distinctè, omni refecato superfluo perpeta fuere, plurima essentialissima addita, & mirabiliter curiosæque applicata reperies. & quonia quæ graua sunt, nec clausis debent oculis præteriri, vt inquit Pontifex *in c. conquestus de sentent. excommuni. ideo in prædictorum progressu, & in receptu hoc, quidquid dixerim, sanctæ matris Ecclesie, limæ, correctioni, & censuræ libentissimè, & me submitto, quæ si aliud censet, aliterve statuat, id ipsum ego censeo, in eaque scripta muto acumentisque desisto, & testor, magis humana debilibus fragilitate, & ignorantia tunc labi deceptum, quam culpa, cum sana sit intentio.*

CAPVT II.

De modo procedendi per Regium Senatum in adimenda vi, ab ecclesiastico iudice illata, non deferente iusta appellationi. & de variis formulis, quibus decreta concipiuntur. & quid si excommunicatum (prout rogatur) recuset absolueri; an ad id cogatur; & an actorum inspectio in Senatu interim impediatur. & quid si secunda iussioni (quam sobre carta dicimus) non obtemperauerit.

S V M M A R I V M.

Theoricam cognitionem per viam violentia abunde pre ceteris tractauit Author in cap. precedenti. num. 1.
Cognitio violentia fit extraiudicialiter absque umbra, & vestigio iurisdictionis, quam nec subiecta materia, nec forma procedendi patiuntur. num. 2.
Cognitio violentie nihil continet iurisdictionale, quia est nuda potestas, Naturalis defensio, Auxilium politicum, Oeconomica tutio, Permissa facultas, Et licita vis, (num. 3.)
Charitativa protectio, Propugnaculum violentia, Asylum vi oppressorum, Tutus accessus, Legitimus recursus, Vis protectiua & propulsiva, qua vis iniusta iuste repellitur, & à Principe propulsatur. ibidem.
Violentia tractatus ingentes includit difficultates. num. 4.
Author à pluribus doctissimis viris Senatoribus, & aduocatis fuit persuasus, in lucem edere hunc laborem, vtilitatem promittentibus, vt recta praxis in bonum dirigatur, & ne in posterum ab aduocatis ignaris insiciatur. n. 5.
Defensio naturalis adhibenda cum moderamine inculpa tutela. n. 6.
Defensionis legitime modus non exceditur, si id fit, sine quo vis propulsari, nec periculum evitari potest. n. 7.
Princeps in tollenda vi non debet excedere limites legitime defensionis naturalis, sed cum moderamine inculpa tutela. n. 8.
Senatus in tollenda vi eousque suam interponat auctoritatem dumtaxat; quantum ad id sufficit. aliàs si ad non necesse se extendat, non facit sine scrupulo censuratum. n. 9.

Recursus regij fundamentum est, vim tollere per viam extraiudicialis defensionis, adhibita aliqua non iudiciali cognitione, & tunc censuratum incursum evitatur. n. 10.

Defensio ex suo genere omnibus licita est, si necessaria sit, & debito modo fiat. n. 11.

Defensio etiam contra Pontificem licita est Ecclesie, & Principibus. num. 12.

Rota decisiones plures referuntur, quibus recursus ad Regem legitimus dicitur, ad finem propulsandi vim extraiudicialiter, secus si debitus, & solitus excedatur modus. n. 13.

Bulla in Cæna Domini censuras incidi per excessum legitime defensionis, probant Rota decisiones plures. n. 14.

Bulla in Cæna Domini, & defensio naturalis vicine sunt, & confines, quas sola legitimitas distinguit, & separat. n. 15.

Dictio, (sub pretextu) id est, sub colore, & sumpta occasione casus permitti, deuenitur ad prohibitum. n. 16.

Pretextu aqutatis plerumque perniciosè erratur. num. 17.

Dictio, pretextu est velamen, quo quis simulat, se moueri ad aliquid faciendum. n. 18.

Necessitas, & vtilitas mirabilem, & laudabilem modum prebenda protectionis contentum sub limitibus naturalis defensionis induxere. num. 19.

Remedium nullum hætenus aptius potuit inueniri, ad sedandas iudicum ecclesiasticorum violentias ob denegatam delationem appellationi, quam frequenter visitatum. n. 20.

Instructio procedendi in causis violentia e consilio Regio, & eius stylo, ceteris fuit missa tribunalibus. n. 21.

Quam ad litera trahit practicus Monteross. ibid. Instructiois substantia qui meminimus Doctores. num. 22.

Instructiois, & praxis substantiam procedendi in tollenda vi à iudicibus ecclesiasticis nõ deferentibus iuste appellationi recuset l. Regia 36. tit. 5. lib. 2. cuius verba referuntur. n. 23.

Sub l. Regia 36. verbis multe includuntur difficultates vsu frequentes diluenda per auctoritatem. n. 24.

Violentia tollenda an Principibus, & Dominis inferioribus potestas competere potest. n. 25.

c. Regum officium, ponderatur in illis verbis, Regis proprium) vt scilicet, alijs sit alienum. n. 26. l. Regia 36. verba ponderantur ibi, nos pertencere. n. 27.

Vi oppressos liberare est attributum naturale, inherens visceribus regiminis, & qualitas infixa ossibus & substantie diademata, inseparabilis & indiuisibilis. n. 28.

Protectio, & regimen vnnum iudicatur indissolubile, qua à Rege tolli non potest, nec à regimine separari. n. 29.

Defensio

Defensio subditorum simul est orta cum Regno. num. 30.

Protectio est obiectum, & causa finalis Regni. n. 31. Protectio vassallorum à violentijs est de regalibus, Regi competens in signum supreme potestatis. n. 31.

Dominis temporalibus, puta, ducibus, & Marchionibus superiorem recognoscentibus potestas tollenda violentia non potest competere, & de ratione. n. 33.

Princeps concedens alijs Dominis inferioribus iurisdictionem pleno iure, non intelligitur concessa potestas, & superioritas inherens regio diademati. n. 34.

Princeps à se non potest abdicare, quod maiestati sua adheret. n. 35.

Potestas castigandi, & iudicandi est omnino intrinseca auctoritas Principis respectu subditorum. n. 36.

Potestatem supreme iurisdictionis, aut recursus in casibus violentia, nullus siue secularis, siue ecclesiasticus acquirere potest titulo donationis, aut prescriptionis aduersus Principes supremos. num. 37.

Regis maioria aut Pontificis nullatenus à Rege alienari potest. n. 38.

Iurisdictionis supreme adhaeret formaliter dominio Regie maiestatis, & visceribus intrinsicis regiminis. n. 39.

Subditum esse exemptum à supreme protectione, proueniente à fronte perenni iuris naturalis, impossibile cadetur. n. 40.

Dignitas est immortalis, & licet Summus Pontifex mittatur sub tamen dominus vniuersalis. n. 41.

In Rege due significationes, & persona concurrunt, intellectualis persuerans anigmaticè, & corporalis. ibidem.

Rex licet deficiat quoad rumbum, remanet persona Regis quoad organum, qua est publica, principaliter fundans actus, que potius attenditur, quam virtus organica. n. 42.

Rex semper viuitt quoad maiestatem supremam, & protectionem subditorum, qua nullo facto auelli potest. n. 43.

Tribunalia supra Regis personam & imaginem repræsentant, in administratione supreme iurisdictionis. n. 44.

Præcepta supremorum Senatorum obseruanda sunt, ac si ab ipso Rege dimanarent. n. 45.

Recursus pro tollenda violentia ab ecclesiasticis iudicibus illata habetur ad supra tribunalia regia. n. 46.

l. 34. & 36. tit. 5. lib. 2. recopil. ponderantur. ibid. Iura, & Rota decisiones in contrariam partem mouentes referuntur. n. 48.

Ecclesiastica persona possunt ad Regem recurrere pro extraiudiciali defensione à violentiis iudicibus ecclesiasticis, & ibi querimoniam proponere, multa iura canonica suadent. n. 49.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Onias Summus Sacerdos ad Regem recurrisse pro tollenda violentia seditionis populi, à Simone Sacerdote illata, legitur. n. 50.

Recurrere ad Regem pro protectione violentia permittit Toletanum Concilium. n. 51.

Recursum ad Imperatorem Ludouicum habuit clericus, querimoniam proponendo de Leone Papa. n. 52.

Diuus Paulus à tribuno auxilium postulauit. num. 53.

Querela violentia non est accusatoria, in pæna, aut castigatione concludens, sed certioratio querimonialis, in protectione naturali concludens. n. 54.

Querela supponit iudicem, querimonia autem priuatam personam. n. 55.

Lex Regia 36. in illis verbis (ante ellos que xandole) ponderatur. n. 56.

Querela omnis dicitur remedium extraordinarium, & nomen commune. ibid.

Regi commendata est omni iure maxime clericorum protectio. n. 57.

Princeps non potest protegere vi oppressos, si de violentijs notitiam non habet. n. 58.

Iura prohibentia, clericum recurrere ad iudicia secularia intelliguntur, vt cognoscant de meritis cause cum iurisdictione, non tamen pro tollenda violentia extraiudicialiter. n. 59.

In quo omnes Doctores tam Theologi, quam Iurista conueniunt. n. 60.

Bulla in Cæna, si mature perpendatur, nullibi loquitur de parte recurrente pro tollenda violentia illata à iudice ecclesiastico, vt illum tueatur. n. 61.

Alojs Riccius asserens, recurrere pro tollenda violentia ad Regem, esse contra canonicas sanctiones; reprobat. n. 62.

Querela tenor ob non delatam legitimam appellationem refertur. n. 63.

Appellatio est necessaria, ad fundandum recursum per viam violentia. n. 64.

Recursus fundamentum deficit, deficiente appellatione, quia non est dabile subiectum habile, quo cognitio & decretum possit cadere. num. 65.

Recursus, finis, & intentio cessant deficiente appellatione. n. 66.

Qualitas, qua fundatur iurisdictione, in primis apparere debet. n. 67.

Suppositum debet verificari prius. n. 68.

Recursus violentia in decretis laicorum declinatoriam appellationem, aut protestationem aliquam non requirit, quia tunc principaliter preiudicium Regis attenditur. n. 69.

Ceuall. reprobat, qui pariformiter ad violentia recursum requirit protestationem, sicut appellationem. n. 70.

Protestatio violentia exprimitur in appellatione ab ecclesiastico ad eius terrorem & trepidationem.

G 2 tionem,